

Kurumsal hafızanın önemi, türleri ve süreci

Dr. Leman Kuzu

Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fakülte Sekreteri

Kurumsal Hafıza; işletme, kurum, sivil toplum kuruluşları gibi birimlerde sürekli yeniden üretilen ve şekillenen hafıza olarak tanımlanabilir. Ancak KH denildiğinde, üretim, bilgi, patent, marka, sistem, kurumsal strateji, yönetim ve iletişim gibi somut ve soyut kavramların oluşturduğu bilgi ve kayıt bütünü aklı gelmektedir. KH aynı zamanda, çeşitli kaynakların sağladığı verilerden oluşan kolektif bir hafıza özelliği taşımaktadır. Dolayısıyla, iş ortaklıkları, farklı kaynak, bölge, insan gibi KH'ya veri sağlayan birçok faktör bulunmaktadır.

İşletme yönetimi süreçlerinde yaşanan sorunların başında, kurumsallaşma ve KH tanımının yetersizliği bulunmaktadır. KH ve kurumsallaşma ile ilgili problemler, birimler arası koordinasyonsuzluk, plansızlık, görevleri ve yetkilerin belirsizliği, profesyonelleşememe ve işlevsel olmayan organizasyon yapıları gibi somut problemlere neden olmaktadır. Bu da kurumların ani kararlar almalarına, geçici oluşumlara girmelerine ve kısa vadeli kriz yönetimine neden olmaktadır. Bireysel hafızaya dair yapılan çalışmaların çoğu insan beyninin fonksiyonlarını ve yapısını açıklamaya çalışmaktadır. Kurumsal ve bireysel hafızanın bir bütün olarak ele alınması, rekabet sürecindeki sorunların giderilmesine yardımcı olmaktadır. Hem ekonomide hem de toplumda dünya çapında yeniden yapılanma süreçleri göz önüne alındığında, KH konusu işletmelerin sürdürülebilirliği için gittikçe artan bir önem kazanmıştır. Özellikle çevresel dinamikler ve yeni yeteneklerin geliştirilmesini gerektiren rekabet baskısı KH uygulamalarındaki değişimi zorunlu hale getirmektedir. KH sayesinde, kurumsal verimliliğin ve esnekliğin artırılması, büyüme sınırlarının aşılması ve şirket birleşmeleri ve satın almalar sonrasında organizasyonların bütünleştirilmesi daha olanaklı hale gelmektedir.

Kurumsal hafızanın önemi

Kurumlar da aynı bireylerde olduğu gibi bir hafızaya sahiptirler. Bu nedenle kurum içerisinde, KH'nın rolü oldukça önemli olmaktadır. Kurumlar, verinin yaratılmasını ve özümsemesini sağlayarak, bilgi birikimi oluşturabilmek için veriyi işlerler. Bilgi birikimini ise, insanlar, iletişim ağları, programlar ve veri tabanı gibi mevcut bileşenler ile bilgelik yaratabilmek amacıyla kullanılmaktadırlar.

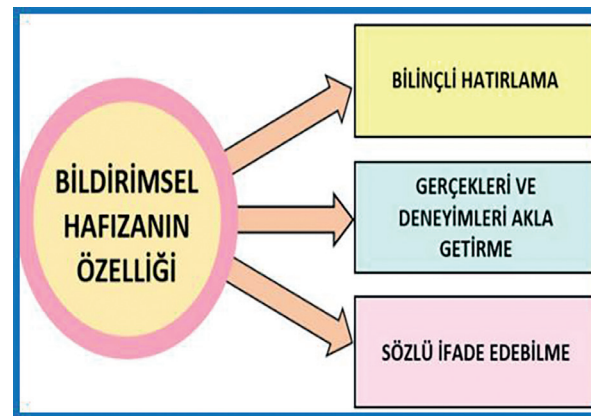
Kurumsal hafıza türleri

Kurumsal Hafıza Sistemleri (KHS), kurumsal öğrenme,

esneklik ve verimlilik ile değişim yönetimini sağlamak için kuruluşları destekler. KH türleri, hafızanın yerine, süresine, gelişimine, kaynağına, oluşumuna ve içeriğine göre, ayrıca duygusal hafıza olma durumuna göre sınırlanmaktadır. İçeriğine göre KH türleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

1. Bildirimsel Hafıza veya açık hafıza; gerçeğe dair bilgilerin depolanmasını sağlamaktadır. Bildirimsel hafıza, olaylarla ve gerçeklerle ilgili olan açık bilgileri içermektedir ve bu nedenle temel veriler olaysal hafıza ve gerçeklerle ilgili anlamsal bilgilere dayanmaktadır.

2. Anlamsal Hafıza; bireyin geçmişte yaşamış olduğu bireysel olayları, zihninde canlandırarak bilinçli olarak hatırlanan hafıza türü olarak tanımlanmaktadır. Anlamsal hafıza türünde, yaşanan olayın zamanı belirlidir, olaya ilişkin bilgilerin hafızada kalıcı bir şekilde kodlanmasını sağlar

Şekil 1. Bildirimsel Hafızanın Özelliği

ve zihnin içerisindeki sözlük olarak ifade edilebilir.

3. Olaysal Hafıza; geçmişte yaşanan bir olaydan edinilen tecrübe ile şimdiki zamanda yaşanan olay arasında bağlantı kurulması olarak tanımlanmaktadır. Olaysal hafıza da vurgulanan, geçmişte yaşanan olayın şartlarını ve nitel detaylarını, hafızanın geri alma mekanizmasına yönlendirmesidir. Dolayısıyla olaysal hafıza, olayın oluşumunu, depolanmasını ve geri alınmasını içermektedir.

4. İşlevsel Hafıza; işlevsel hafıza programlama, prosedürler, araçlar, davranışsal rutinler gibi becerileri içermektedir. Dolayısıyla işlevsel hafızayı yetenek ve eylem bilgisi olarak tanımlamak mümkündür.

5. Kurumsal Duygusal Hafıza; işletmelerde bilinç dışı gelişen eylemlerin sonucunda oluşan ve hayal gücüne bağlı olarak, geçmişte yaşanmış duygusal olay ve deneyimlerin hafızada depolanmasıdır. Kurumsal duygusal hafıza ile ilgili literatürde üç temel boyut bulunmaktadır.

Kurumsal hafıza sayesinde, kurumsal verimliliğin ve esnekliğin artırılması, büyüme sınırlarının aşılması ve şirket birleşmeleri ve satın almalar sonrasında organizasyonların bütünleştirilmesi daha olanaklı hale gelmektedir.

KH süreci, daha esnek ve değişen iş çevrelerine cevap verebilen ve rekabet avantajı açısından sürdürülebilirliğe sahip kuruluşlara sahip olmak açısından kurumsal yetenekleri geliştiren ve bilgi üreten bir süreçtir. Bilgi edinimi, kuruluşun mevcut bilgi stokunu artıran yeni fikirlerin, bilgi ve becerilerin oluşumu ve gelişimi sürecini veya faaliyetini ifade eder. Bilgi edinimi, çalışanların katılımı ile kaynakların ve teknolojinin etkileşiminin bir sonucudur. Bilginin yayılması, öğrenme sürecinin kalitesini etkiler. Bilginin etkin bir şekilde yayılması, kurumlarda daha geniş çaplı öğrenmeye ve kaynaklardan yararlanma fırsatının artmasına neden olur. KH, bilginin depolanması ve yeniden değerlendirilmesine yönelik bir yapı olup, bireysel ve kurumsal düzeyde bir oluşumdur. Depolanan bilgi, gelecekteki algılama ve

Şekil 2. Olaysal Hafızanın Özellikleri

karar verme süreçlerinde de önemli bir rol oynar. Bu nedenle KH'nın gelişime açık bir yapıya sahip olması kurum için oldukça önemlidir.

Barton'a (1995) göre örgütsel hafıza; örgüt deneyimi ve ilgili teknolojileri ifade eden teknik hafızayı, örgütün yapısı ve yönetim yöntemleri hakkındaki bilgiyi ifade eden yönetsel hafızayı, bir örgütteki kültürel sisteme gömülü kolektif bir hafıza olarak paylaşılan değerlerin ve örgüt kültürünün örgüt tarihini temsil eden kültürel hafızayı, müşteriler, tedarikçiler ve pazarlama hafızası ile ilgili herhangi bir bölüm hakkındaki bilgiyi içermektedir.

KAYNAKÇA

Murray, vd., a.g.e., s. 1030.

Michael T. Ullman and Mariel Y. Pullman, (2015), A Compensatory Role For Declarative Memory in Neurodevelopmental Disorders, *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, (51), 205-222, s. 206.

Ali Ekber Akgün, Halit Keskin ve Ayşe Günsel, (2009), *Bilgi Yönetimi ve Öğrenen Örgütler*, 1. Basım, Ankara: Eflatun Yayınevi, ss. 119-120.

